

אלא יש לפרש הפסוק ולומר: חלקיהו את הלילה חציו עומד להקטרה שאין נחשב עיכול עד שיעשה דשן, וחציו להרמה שאפילו אלו הקשים ראויים להרמה (16) משעה זו וכבר קרויים דשן.

אולם פשוט, שמאחר ותרומת הדשן צריכה להיעשות בדשן ולא בבשר, הרי שכל שלא נעשה דשן אפילו לאחר חצות אם פקע יש להחזירו. [ולכן כאשר למדנו כאן שיש דבר שהוא עומד גם להקטרה וגם לתרומת הדשן, בהכרח מדובר בשירי שנתקשו ועדיין לא נעשו פחם, ועל כך אמר הכתוב שקודם חצות יש עליהם עוד מצוות הקטרה, ולאחר חצות עומדים הם להרמה. וממילא, אם פקעו מהמזבח קודם חצות, יש להחזירם שעדיין עומדים הם להקטרה, אבל אם פקעו לאחר חצות שכבר ראויים להרמה, אין מחזירים אותם משום שאין עליהם עוד מצוות הקטרה].

מתיב רב כהנא על דברי רב שחילק את הלילה חציו להקטרה וחציו לתרומה, ואשר משמע מדבריו שקודם חצות הלילה אינו זמן הרמת הדשן, אפילו באלו שכבר נעשו אפר: (17) **שנינו, בכל יום היה תורם את המזבח ומרים ממנו מלא המחיתה דשן משעת קרות הגבר או סמוך לו מלפניו או**

ומתצינן: **לא צריכא** לדין המשנה אלא **בשירי** שהוא בשר קשה שנתקשה מחמת האש ששלטה בכולו, ורק שלא נעשה פחם אלא הוא כעצים שיבשים מתוכם. ורק באלו חלוק דינם בין פקעו קודם חצות שצריך להחזיר לבין פקעו אחר חצות שאין צריך להחזיר.

ומפרשת הגמרא: **מנא הני מילי** לחלק בין פקעו קודם חצות לבין פקעו לאחר חצות.

אמר רב: כתוב אחד אומר "היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה עד הבקר" [ויקרא ו] לגבי דין והקטיר שבו עוסק הפסוק, וענינו שתתקיים הקטרה כל הלילה, **וכתוב אחד** דהיינו אותו פסוק עצמו **אומר "כל הלילה"** גם לענין "והרים את הדשן" – שמצוות תרומת הדשן תהיה אף היא בלילה, והיינו משום שהפסוק של "והרים את הדשן" בהכרח מוסב על האמור בסמוך לו למעלה "כל הלילה" שהרי לא נאמר "ולבש הכהן בבקר מדו בד והרים". ואם כן יש כאן סתירה, מצד אחד, מצוות ההקטרה צריכה להימשך כל הלילה, ומאידך גיסא, תרומת הדשן של אפר ההקטרה צריכה אף היא להיעשות במשך הלילה, וכיצד תתקיימנה שתיהן?

שהרי אינם דשן, אלא כוונת הגמרא באומרה "חציו להרמה" היינו כעין הרמה, שכבר אינם ראויים להקטרה.

17. כן כתב רש"י. ולכאורה יש לידע, מנין לו שלדעת רב אפילו אם נעשו אפר אין להרימם קודם חצות, שמא לא חילק רב אלא בשירי הקשים שלא נעשו אפר, שבהם זמן ההקטרה

בהשמטות, שאע"פ שאפילו אפר הנמצא על תפוח המזבח קודם תרומת הדשן מועלים בו, היינו משום שהוא ראוי לעשות ממנו תרומת הדשן, אבל זה שפקע למטה שאינו עומד לתרומת הדשן אין בו מעילה.

16. כן פירש רש"י. אולם התוס' [ד"ה וחציו] פירשו, שאין שירי הקשים ראויים להרמה,

ומתרצינן: **אמר רבי יוחנן**, הן אמת ששרירי קודם חצות אינם ראויים להרמה וכפי שדרש רבה מהפסוק המלמד שעיכול שרירי נקבע על פי חצות הלילה, ומה שמצינו כאן הרמה קודם חצות היינו באופן שנתעכל לגמרי, ולמדנו זאת מדרשה נוספת. (18) והיא, **ממשמע שנאמר "כל הלילה" איני יודע** שמצוות הקטרה היא **עד הבקר?** ואם היה הפסוק מתפרש כמשמעו בלבד שבא ללמדנו דין זה של העלאת איברים והקטרתם עד הבקר, לא היה לו לכתוב כי אם "כל

מאחריו. ביום הכפורים היה תורם **בחצות הלילה**, **ברגלים** שהיו קרבנות רבים ורב הדשן, וצריך להעלותו אל התפוח שבאמצע המזבח בכדי לסדר את המערכה ולהכינה לקרבן תמיד של שחר, היה תורם כבר **באשמורת הראשונה** של הלילה שהיא קודם חצות הלילה.

ומעתה, **אי סלקא דעתך** שמצוות תרומת הדשן **מחצות הנה דאורייתא** ואין להקדימה, אם כן **חיבי מקדמינן** ברגלים לתרום כבר באשמורת ראשונה?

שכאשר באה דרשה ראשונה למעט את חצי הלילה מהרמה, מוסבת היא על אותו ענין עצמו שעליו דיברה תורה בענין הרמת הדשן דהיינו דשן גמור, ואם כן למדנו שאף דשן גמור אין להרימו קודם חצות הלילה.

18. כך פירש רש"י, וכתב, שאין לגרוס תיבת "אלא" בהקדם לדברי רבי יוחנן, שהרי אינו חולק על רב, אלא בא לפרש ולהעמיד הפסוקים כדבריו. אולם התוס' [ד"ה אלא] כתבו כגירסת הספרים שגרסו "אלא אמר רבי יוחנן", והיינו שבא לחלוק. ופירושו, שדעת רב היא שאפילו אפר גמור אין להרימו קודם חצות, ואילו רבי יוחנן סובר שדרשת "כל הלילה" שנאמרה בין לענין הקטרה ובין לענין הרמה, באה לומר שכל הלילה כשר להקטרת אלו שלא נתעכלו עדיין, וכל הלילה כשר להרמת אלו שכבר נעשו דשן, ואילו לגבי שרירי הקשים למדנו עוד דרשה שאמר הכתוב תן בקר לבוקרו של לילה לומר, שחצות קובע בהם עיכול, וכך נדרש הפסוק: תן השכמה אחת לבוקרו של לילה, ובוקרו של לילה הוא עמוד השחר שנתן לו הכתוב בקר אחר לומר שאין צריך להקטיר מאותו בוקר, ומאחר ולא נתן הכתוב זמן לאותו בוקר, בהכרח היינו

הוא עד חצות וזמן הרמתם מחצות והלאה?! ועוד הקשה בטהרת הקדש, מאחר ואף שכבר נעשה אפר אין להרימו קודם חצות, אם כן מניין לרב לחדש בשרירי הקשים שניתן להרימם מחצות והלאה, שמא אין להרימם עד שיעשו דשן גמור, ולא בא הכתוב לחדש אלא דין זה שאין להרים קודם חצות אפילו את מה שכבר נעשה אפר?!

ותירץ, כי משמע מדברי רב שהפסוק "כל הלילה והרים" מוסב על אותו הדבר שעליו אמר הכתוב "כל הלילה והקטיר" שעל אותו ענין עצמו שאמרה תורה עליו להקטירו כל הלילה, באה דרשת "והרים" למעט את חצי הלילה מדרשה ראשונה. ומעתה, דרשה ראשונה של הקטרה כל הלילה וודאי עוסקת באברים שעדיין לא נעשו אפר, שהרי על אפר לא שייך לשון "הקטרה", וכיון שכן הרי אף הדרשה בענין הרמת הדשן עוסקת באברים שעדיין לא נעשו אפר, שאע"פ כן ניתן להרימם משחצות והלאה. ולפי זה יש לומר גם להיפך, שהרי אם לא היתה לנו דרשה על הקטרה כל הלילה, והיינו דורשים את כל הלילה רק לענין הרמת הדשן, וודאי שכוונת הפסוק היתה לענין דשן גמור וכפי האמור בו "והרים את הדשן", וממילא יש לומר

החזירן אחר הצות. ומאחר ולא היו על המזבח בשעת חצות שהוא הזמן הקובע ועושה אותם ראויים להרמה ומפיקע מהם דין הקטרה, הרי שלא נקבע דינם להרמה, וממילא עדיין דין הקטרה עליהם. ומעתה נחלקו האמוראים מתי יקבע דין הרמה עליהם:

רבה אמר, הצות של ליל שני שלמחרת א-19 **עובלתן** וקובעתם להרמה, ועד לאותה שעה אם פקעו יחזירם, ולאחר מכן אין צריך להחזיר.

רב חסדא אמר, עמוד השחר של בוקר זה עובלתו, ומשעה זו אין צריך להחזירם אם פקעו.

אמרי בי רב לפרש, **מאי טעמא דרב חסדא** שאף עלות השחר קובע עיכול, שהרי בפסוק לא למדנו אלא לענין חצות: **ומה הצות, שאין עושה פסול לינה** לאברים ששהו מחוץ למזבח ועדיין לא עלו עליו [שהרי בפסול לינה נאמר "לא ילין חלב חגי עד בקר" ומשמע שבליילה ילין] ואף על פי כן עושה עיכול לשירי הנמצאים במערכה. **עמוד השחר, שעושה פסול לינה, אינו דין שעושה עיכול.**

וכמו כן נחלקו באופן שפירשו קודם חצות

הלילה" וממילא ידענו שהוא עד הבקר, ואם כן, **מה תלמוד לומר "עד הבקר"?** אלא, לא בא זה אלא לענין מצוות הרמה, וכך אמר הפסוק "עד הבקר — והרים" שמשמעו, והרים לפני הבקר, לומר לך: **תן בקר לבקר** של לילה דהיינו שעל הבקר הקיים שהוא עלות השחר, הוסף זמן נוסף לפניו שאף הוא יחשב לבקר לענין תרומת הדשן, ומאחר ולא ניתן שיעור זמן לזה, הרי שהכל נעשה לפי צורך השעה.

הלכך אמרו חכמים, **כל יומא מקרות הגבר סגי** לעשות הרמה. ואילו **ביום הכפורים, משום חולשא דכהן גדול** שכל העבודה מוטלת על כתפיו, (19) יש להקדים את ההרמה ונעשית מחצות הלילה. וברגלים דנפישו קרבנות ומשום דקדמו אתו ישראל לבית המקדש להביא קרבנותיהם לכן נעשית ההרמה כבר מאשמורת הראשונה. **בדקתני סיפא של ברייתא זו, לא הייתה קריית הגבר מגעת עד שהיתה עזרה מלאה מישראל.**

איתמר לענין מה שנינו במשנה לגבי איברים שנתקשו ע"י האש ועדיין לא נעשו פחם, שזמן הקטרתם הוא עד חצות הלילה, וזמן הרמתם נקבע מחצות והלאה:

פירשו אותם איברים קודם חצות שעדיין מצוות הקטרה עליהם וצריך להחזירם, והוא

חצות הלילה, וכן פירש רש"י ביומא [כ ב.].

לעשות בנחת את שחיטת התמיד של שחר. ואמנם, דעת ריב"א היא שתרומת הדשן ביום הכפורים אינה צריכה להיעשות דווקא ע"י כהן גדול, ולדבריו, פירוש הגמרא הוא, שהיו מקדימים כל עבודות הלילה ע"י שאר כהנים, בכדי שיתאפשר לכהן להתחיל את עבודות היום מיד בעלות השחר, קודם שיהיה רעב וחלש.

19. התוס' [ד"ה משום] הוכיחו מכאן שביום הכפורים אף עבודות הלילה כגון תרומת הדשן וסידור המערכה היו מוטלות על כתפי כהן גדול, ומשום כך אמרה הגמרא שהקדימו את תרומת הדשן בכדי שתהיה לו שהות לנוח אחריה כדי